

10 клас

Урок №29

Дата:

ІНДІЯ: ГОСПОДАРСТВО.

Очікувані результати НПД: учні називають промислові виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни, визначають спеціалізацію сільського господарства, особливості розвитку третинного сектору, складають комплексну економіко-географічну характеристику.

Розвивальна та виховна мета: вдосконалювати уміння використовувати інформаційні ресурси, розвивати економічне мислення, виховувати інтерес до економічного життя країн світу.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручники, атласи, економічна карта Азії.

Опорні та базові поняття: ВВП, промисловість, сфера послуг, сільське господарство, «коридори зростання», ІТ-послуги, зовнішньоекономічні зв'язки, транспорт, експорт, імпорт.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Запитання. Які ознаки ЕГП Індії сприяють її економічному розвитку, а які, навпаки — перешкоджають? 2. Дайте коротку характеристику природним ресурсам Індії. 3. Охарактеризуйте демографічну ситуацію в Індії. Чим вона відрізняється від ситуації, яка склалася в Китаї? 3. Назвіть найбільші міста країни. Поясніть особливості їхньої географії. 4. Які якісні зміни відбуваються складі робочої сили Індії?

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Важко відмовитися від уявлення про Індію як країну відсталу, бідну і злиденну. Природно, що серед її більш ніж мільярдного населення все ще багато бідняків. Проте протягом останніх десятиліть економіка Індії досягла вражаючих успіхів. У сфері інформаційних технологій Індія теж помітно просунулася. Про це свідчить створення національної індустрії програмних продуктів, орієнтованих насамперед на експорт. До теперішнього часу Індія створила досить солідну наукову і технологічну інфраструктуру. Більш того, вона стає одним з найбільших центрів науково-технічного прогресу в світі. Вивчення досвіду економічних перетворень в Індії, безумовно, є цінним для України.

Повідомлення теми, цілей і завдань уроку

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Особливості структури економіки країни, що розвивається

Належить до групи країн, що розвиваються. Враховуючи її економічні успіхи останніх десятиріч, іноді її відносять до нових індустріальних країн. Загальний ВВП (за ПКС) — 9,4 трлн \$ (2017) — 3-тє місце в світі, ВВП на душу населення — 7,2 тис. \$ — 155 місце. **Структура ВВП:** сільське господарство — 16,8 %, промисловість — 28,9 %, сфера послуг — 46,6 %. Чинники, що забезпечили економічне зростання: 1) багатий та різноманітний природно-ресурсний потенціал; 2) величезна «армія» молодих працівників, швидке підвищення рівня їх кваліфікації; 3) запровадження економічних реформ, спрямованих на індустріалізацію, економічну та продовольчу самостійність; 4) масштабний розвиток науково-технічної інфраструктури в країні. Територіальна структура — найбільші економічні центри — Мумбаї Колката, Бангалор, Ченнаї, Делі (т. зв. «каркас»); вони зв'язані між собою найважливішими транспортними магістралями, які відіграють роль головних осей економічного розвитку країни («коридори зростання»).

2. Промисловість

Значна роль видобувної промисловості (вугілля, нафта, руди металів). Динамічний розвиток обробної промисловості. Найбільше значення мають: 1) металургія — третє місце в світі за виробництвом сталі; видобуток бокситів та виплавка алюмінію, мідна, цинкова, свинцева промисловість; 2) машинобудування — верстати й екскаватори, локомотиви й автомобілі (понад 30 іноземних та національних компаній), текстильне й гірничошахтне обладнання, літаки, різні види електроапаратури та електроніки; 3) хімічна — виробництво мінеральних добрив, штучних волокон, побутової хімії, парфумерної та фармацевтичної продукції; 4) легка — текстильна (бавовняні, вовняні, шовкові та ін. тканини), одяг; 5) харчова — рисоочисна, борошномельна, чайна, цукрова, виробництво спецій; 6) ювелірна — обробка дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння, виробництво ювелірних виробів.

3. Сільське господарство

Рослинництво: 80 %, основна частина оброблюваних земель зайнята зерновими культурами: рис, пшениця, просо, кукурудзу, ячмінь, сорго; також вирощують боби, картоплю, овочі, фрукти, чай, цукрову тростину, бавовник, джут. Тваринництво: перше місце в світі за поголів'ям великої рогатої худоби (переважно використовують як робочу силу).

4. Сфера послуг

Найбільший постачальник ІТ-послуг у світі — 18, 5 % виробництва продукції програмного забезпечення. Державні програми розвитку аутсорсінгу «Сто розумних міст», «Цифрова Індія» та ін. Головний центр ІТ-індустрії — місто Бангалор на півдні країни («Кремнієва долина» Індії). На його околицях розташовані технопарки (*Electronics City, Whitefield, Inner Ring Road, Outer Ring Road, Bagmane* та ін.), де базуються представництва численних ІТ компаній. Кіноіндустрія — найбільша у

світі. Головний кінематографічний майданчик розміщений у Болівуді в мегаполісі Мумбаї. Туризм: екскурсійний, пляжний, паломницький, релігійний, екологічний, шопінг — туризм, «нетрянський» туризм. Відносно добре розвинена транспортна система. Основна роль у внутрішніх перевезеннях належить залізничному (за довжиною залізничних шляхів входить до п'ятірки світових лідерів) та автомобільному. Головні морські порти — Мумбаї, Колката, Кочин, Ченнаї, Колката, Панаджі (Гоа) та Рамешварам. Міжнародні аеропорти Делі, Колката, Мумбай.

5. Зовнішні економічні зв'язки

Експорт: дорогоцінні камені, фармацевтична продукція, одяг, хімікати, суттєво зростає питома вага машин і устаткування, включаючи електроніку. Крупний експортер програмного забезпечення. **Імпорт:** нафта, необроблені дорогоцінні камені, продукція машинобудування, хімікати, пластмаси, метали. Основні торговельні партнери: США, Китай, ОАЕ, Саудівська Аравія, Швейцарія, Німеччина.

Важливий партнер України — 10 % загального обсягу двосторонньої торгівлі України з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Україна експортує чорні метали, вироби з них (49 % всього обсягу експорту), машини, устаткування, продукцію хімічної промисловості. Імпорт в Україну: продукція хімічної промисловості, фармацевтичні препарати, сільськогосподарська продукція, продукти харчової промисловості. Понад 4000 індійських студентів навчаються в українських університетах та коледжах, переважно медичного спрямування.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Проблемне запитання. Які економічні реформи в Індії можуть бути застосовані в Україні для прискорення її економічного розвитку?

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Підручник, опрацювати § 26.
2. Дослідження. «Коридори зростання» в Індії.
3. Підготуватися до контрольної роботи №1, повторити §§ 1-25.
4. За бажанням. Скласти кросворд «Країни Азії» (не менш 15 запитань).